

Positie stichting DINL – Ronde tafel digitaliseringsbeleid

Stichting Digitale Infrastructuur Nederland (DINL), koepelorganisatie voor de digitale infrastructuur organisaties, is blij met het meest digitale regeerakkoord ooit. Dit digitaliseringsbeleid laat zien dat dit kabinet het economisch belang van digitalisering onderkent en oog heeft voor de maatschappelijke impact en effecten.

Toch zijn er vanuit de digitale sector zorgen over het beleid. Samengevat zien we volgende uitdagingen, die we hieronder verder uiteenzetten, te weten:

1. Het beleid ziet de kansen van één van de meest essentiële economische factoren over het hoofd: de eigen Nederlandse digitale platform sector; onze digitale mainport en digitale infrastructuur.
2. Het beleid is onvoldoende duidelijk. Het adresseert te weinig concreet de knelpunten, en het mist stimulerende maatregelen.
3. Het kabinetsbeleid op het gebied van onderwijs staat haaks op de digitale ambities.
4. De voorgenomen Europese wetgeving werkt als een rempedaal voor de Nederlandse sector en de kabinetsambities.

1. De Nederlandse platform economie en digitale infrastructuur

De digitale agenda zet in op digitalisering van bedrijven en de overheid. Bedrijven die niet- of onvoldoende digitaal zijn, moeten daar vaart mee gaan maken, zodat het NL-bedrijfsleven een goede positie kan verwerven en behouden, is de gedachte. Dat vereist inzet van allerlei nieuwe technologie, maar vooral ook van digitale online diensten.

Over de Internet- en Platform economie

Ontwikkeling van nieuwe hardware vindt overwegend plaats in de VS en China, daarnaast zijn er enkele productielanden. Ook de software komt overwegend uit andere landen. Die profiteren daarom van digitalisering.

De echte winnaars in de digitale wereld zijn de online dienstverleners. Een land dat zulke bedrijven voortbrengt en onder zijn dak heeft, heeft een eigen digitale economie. En daar blijkt ook de groeiende betekenis van de rol van nieuwe digital mainports: plekken op de wereld waar de infrastructuur, verbindingen, Internet Exchanges, datacenters met miljoenen servers, data en hun diensten bijeenkomen en als ecosysteem de digitale platform economie aanjagen. Het basis voor digitale innovaties: alles wat nodig is voor een nieuw online idee, is daar binnen handbereik.

Er zijn maar enkele van die plekken in de wereld, en Nederland is daar één van: Nederland heeft zo'n digitale mainport. Op Nederlandse bodem staan nu ca 200 grote datacenters met daarin miljoenen diensten en sterke Nederlandse wereldmerken zoals de AMS-IX, Booking.com, Adyen, Thuisbezorgd, Leaseweb, i3d, en anderen. De mainport trok ook de vestigingen van giganten als Google, Microsoft, Facebook aan.

Het CBS becijferde al in 2016 dat deze nieuwe sector 7.7% van het BBP omvat, 350.000 banen heeft gebracht = 4.4% van de werkgelegenheid. Uit het niets ontstaan, in 20 jaar. Deze sector groeit al jaren op rij sneller dan de economie

Deze sector is een bron van digitalisering en biedt oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen in domeinen als klimaat, zorg en mobiliteit.

Je zou kunnen veronderstellen dat 100% digitale bedrijven niet meer hoeven te digitaliseren, dus dat overheidsbeleid daarvoor niet nodig is. Zulke bedrijven redden zichzelf wel. Dat kan een reden zijn dat in het digitaliseringsbeleid vrijwel niets te lezen valt over onze digitale Mainport. Waarschijnlijker is dat het nog onvoldoende bekend is

dat Nederland ook zo'n sterke 100% digitale sector heeft, en hoe die nieuwe economische dynamiek precies werkt.

Daarom is deze omissie in het digitaliseringsbeleid buitengewoon riskant. De Nederlandse digitale Mainport is sterk, maar als het kabinet werkelijk de ambitie van digitale koploper waar wil maken dan kunnen we ons geen risico's permitteren. Andere landen azen ook op die mainport positie terwijl wij tevreden achterover lijken te leunen en de kansen, knelpunten en risico's voor groei van de digitale mainport, en dus risico's voor het digitaliseringsbeleid, buiten beeld blijven.

Vooruitstrevend kabinetsbeleid zorgde er in de vorige eeuw voor dat Nederland twee sterke mainports kreeg. Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat zou ook nu in kaart moeten brengen hoe we de digitale mainport in de geambieerde top houden. Alleen zo kan snel worden geacteerd op knelpunten, of zodra de risico's zich manifesteren.

Voorbeelden van bestaande en potentiële infrastructurele knelpunten zijn:

- Binnen afzienbare tijd raken bestaande zeekabels naar Europa verouderd, en exploitanten verkennen nu de opties voor vervanging en uitbreidingen. Landen die de aanlandstations binnen weten te halen hebben flinke voorsprong bij de ontwikkeling van datacenter clusters en het aan zich binden van divers internationaal dataverkeer en knooppunten – en daarmee online-diensten. Nederland is momenteel niet actief bezig met het binnenhalen van zulke aanlandstations.
- Op de locaties voor uitbreiding van datacenters is een divers aanbod van internationale connecties en voldoende stroom nodig. Met name met dat laatste loopt flink gevaar: op sommige plekken is geen stroom meer beschikbaar. Daarmee kan de groei vrij plotseling stagneren en gaan andere landen aan de haal met de nieuwe dienstverleners. Ook het verbinden van nieuwe datacenters en zakelijke gebruikers op glasvezel blijft een aandachtspunt. De uitrol hiervan wordt vertraagd door een wildgroei aan lokaal beleid.
- Ontwikkelingen in de markt voor Peering (de onderlinge koppeling tussen netwerken zoals gebeurt bij Internet exchanges) en de groeiende dominantie van grote spelers, hebben een impact op de voorwaarden waarop netwerken toegang tot elkaar kunnen krijgen. Als zodanig kan de diversiteit van het netwerkaanbod geremd worden, met het risico dat de aantrekkelijkheid van Nederland als digitale Mainport vermindert
- De Nederlandse positie in de internationale wereld van mobiele standaarden en Internet standaarden, verzwakt.

2. Concretiseren beleid

Stimulerend overheidsbeleid zonder financiële middelen komt niet echt geloofwaardig over. In het digitaliseringsbeleid ontbreekt een financiële paragraaf. Hoe kan een digitale economie worden nagestreefd als er niets is geregeld om knelpunten weg te nemen en stimulerend beleid in te vullen?

De door het kabinet voorgestelde stimulerende maatregelen voor het bedrijfsleven lijken niet bedoeld te zijn voor de vele kleine digitale spelers en passen dus niet bij het verder bouwen aan een echt digitale economie. Althans, als sector zien we dat verband niet.

3. Averechts beleid in Nederland

Digitaliseren is vooral mensenwerk. We hebben over de hele linie meer mensen nodig met digitale kennis en skills. Van topwetenschappers op het gebied van AI en Cybersecurity tot digitale installateurs, van software developers tot IT-docenten.

Maar technische universiteiten komen structureel geld en faciliteiten te kort. Een toponderzoeker op AI-gebied vertrekt naar het buitenland. ICT-opleidingen overwegen een numerus fixus in te voeren. De CSR (Cyber security raad) waarschuwt dat het

gebrek aan skills ten koste gaat van digitale veiligheid. Beroepsopleidingen lopen steeds verder achter op de snel veranderende praktijk. Het invoeren van digitale geletterdheid in het primair- en voortgezet onderwijs zal in het huidige tempo nog jaren duren – als we al genoeg docenten vinden.

Het kabinet wil dat Nederland wereldwijd koploper digitalisering wordt. Een prachtige visie, maar deze lijkt mijlenver verwijderd van deze feiten. Waarom ontbreekt alle urgentie bij het belangrijkste obstakel voor deze ambitie?

De digitale ambities zijn sterk afhankelijk van het beleid van het ministerie van OCW. Als dat beleid niet verandert, dan wordt het voor de staatsecretaris dweilen met de kraan open.

4. Europese wetgeving remt ontwikkeling

Een digitale online economie kan floreren als kleine bedrijven kansen krijgen en kunnen uitgroeien tot wereldspelers. Dat is, als gezegd, al een aantal Nederlandse ondernemingen gelukt. Tegelijkertijd zien we dat in Brussel steeds meer wetgeving wordt gemaakt die zich lijkt te richten op de grote spelers uit Amerika. De nieuwe copyright directive, de effecten van het Duitse NetzDG, de e-privacy directive zijn voorbeelden van wetgeving die voor kleine bedrijven onuitvoerbaar zijn en innovatie met open data sterk zal remmen. Het paradoxale is dat door de kosten en effecten van de uitvoering van zulke wetgeving slechts grote spelers over zullen blijven. Dat raakt de Nederlandse online sector, die vooral uit middelgrote en kleine bedrijven bestaat, hard.

Een ander risico is dat, doordat ook EU landen een eigen invulling geven aan wetgeving, de Digital Single Market gevaar kan lopen. Landen willen hun data bijvoorbeeld nog te vaak "in eigen land" houden, of eigen regels maken. Ook Nederland zelf wil steeds vaker kunnen ingrijpen in de kernstructuren van het Internet, dat zullen andere landen dan ook gaan doen. Zo kan het Internet een Splinternet worden, met filters en blokkades op elke straathoek. Dan is het snel gebeurt met onze sterke internationale positie

Als Nederland een eigen digitale economie verder wil stimuleren zal het steviger moeten acteren in Europese trajecten. En zich meer rekenschap moeten geven van de invulling van een "digitale een-geworden markt" en het feit dat wetgeving gericht op grote spelers buiten de EU onze eigen platform economie flink kan schaden.

Aanbevelingen

Concreet, zou de Minister van Economische zaken en Klimaat het volgende moeten doen:

- Als eerste: maak alsnog werk van de motie Verhoeven uit 2015, die het kabinet verzoekt om actief beleid te maken voor de Nederlandse digitale Mainport: de Nederlandse digitale platform economie. Het begint met erkenning. Het is een nieuwe sector, met een eigen plek en naam, en die structureel in kaart moet worden gebracht en in het beleid moet worden verankerd.
- Breng infrastructurele knelpunten structureel in kaart en maak beleid om die te adresseren.
- Voeg een financiële paragraaf aan de Nationale Digitaliseringsstrategie toe.
- Stimuleer het Digitaal Vestigingsklimaat, en draag actief uit dat Nederland dé datahub en digitale gateway is in Europa.
- Zorg met de hulp van de Minister van OCW voor betere en snellere oplossingen voor het groeiend gebrek aan digitale kennis en kunde.
- Zet in Brussel en daarbuiten in op een stevige borging van een open, vrij en veilig Internet.

September 2018 - M. Steltman, directeur DINL

Over stichting DINL

Stichting Digitale Infrastructuur Nederland (DINL) is een spreekbuis van belangrijke spelers en organisaties van de Nederlandse digitale infrastructuur, en van Nederlands derde mainport. De sector vormt het hart van de Nederlandse online economie en heeft een sleutelrol in het wereldwijde internet.

Deelnemers van DINL zijn AMS-IX (Amsterdam Internet Exchange), DDA (Dutch Datacenter Association), DHPA (Dutch Hosting Provider Association), ISPCconnect, Stichting NLNet, Nederland-ICT, SURF, en de VVR (Vereniging van Domeinregistrars).